

Nr 84

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag; given Stockholms slott den 28 mars 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt gällande bestämmelser i aktiebolagslagen skall styrelseledamot i aktiebolag vara svensk medborgare och bosatt i Sverige. Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar kan emellertid medge dispens från dessa krav, dock högst i fråga om en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter. I propositionen föreslås att denna begränsning av dispensmöjligheten slopas.

Förslag

till

Lag**om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag**

Härigenom förordnas, att 79 § lagen den 14 september 1944 om aktiebolag¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

79 §.

Styrelseledamöterna och verkställande direktör skola vara myndiga och, där ej för särskilt fall Konungen eller myndighet Konungen förordnar annat tillåter, här i riket bosatta svenska medborgare. *Sådant tillstånd må beträffande styrelseledamöterna ej avse mer än en tredjedel av hela antalet.*

Styrelseledamöterna och verkställande direktör skola vara myndiga och, där ej för särskilt fall Konungen eller myndighet Konungen förordnar annat tillåter, här i riket bosatta svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

¹ Senaste lydelse av 79 § se 1955: 384.

*Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 21 mars
1969.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTTSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen om aktiebolag* och anför.

I 79 § lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag föreskrivs att styrelseledamot och verkställande direktör i aktiebolag skall vara myndig och här i landet bosatt svensk medborgare. Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar kan emellertid medge dispens från kraven på svenskt medborgarskap och bosättning i Sverige. I fråga om styrelseledamöter får dock sådan dispens inte avse mer än en tredjedel av hela antalet. Bestämmelserna om styrelseledamot och verkställande direktör gäller enligt 80 § första stycket i tillämpliga delar även styrelsesuppleant och vice verkställande direktör.

Genom kungörelsen den 21 oktober 1955 (nr 575) om prövning av vissa ärenden rörande aktiebolag och ekonomiska föreningar har handläggningen och prövningen av frågor om tillstånd enligt bl. a. 79 § aktiebolagslagen delegerats till kommerskollegium.

Möjligheten att delegera beslutanderätten infördes genom en lagändring den 3 juni 1955 (nr 384). I övrigt har bestämmelserna i 79 § varit oförändrade sedan lagens tillkomst. Motsvarande regler fanns i den lagstiftning som tidigare gällde på området, nämligen 40 § andra stycket lagen den 28 juni 1895 (nr 65 s. 1) om aktiebolag och 57 § fjärde stycket lagen den 12 augusti 1910 (nr 88 s. 1) om aktiebolag.

Krav på bosättning i Sverige och svenskt medborgarskap uppställs även i andra bestämmelser i aktiebolagslagen. Dessa gäller stiftare (4 §), firma-tecknare (88 §), revisor och revisorssuppleant (107 § 1 mom.), likvidator och likvidatorssuppleant (149 §) samt likvidationsrevisor och suppleant för sådan revisor (152 §). Dispens från kraven på medborgarskap och bosättning kan emellertid medges i alla dessa fall utom såvitt avser stiftare.

Beträffande likvidator och likvidatorssuppleant gäller motsvarande begränsning av dispensmöjligheterna som för styrelseledamot.

Bestämmelser motsvarande de nu nämnda reglerna i aktiebolagslagen finns också i annan associationsrättslig lagstiftning. Sålunda gäller enligt lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar, att styrelseledamot (22 §), styrelsesuppleant (23 §), firmatecknare (29 §), revisor (46 § 1 mom.), likvidator (76 §) och likvidationsrevisor (80 §) skall vara här i landet bosatta svenska medborgare, om inte Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar medger annat. Någon begränsning av dispensens omfattning i fråga om styrelseledamöterna föreskrivs inte. Beträffande banker gäller i regel att uppdrag av nämnda slag bara får innehas av här bosatta svenska medborgare och att dispensmöjlighet saknas. I fråga om försäkringsbolag gäller föreskrifter av motsvarande innehåll som i aktiebolagslagen.

Under senare år har i olika sammanhang framhållits önskvärdheten av ett närmare samarbete inom näringslivet mellan de olika nordiska länderna. Denna fråga har fått särskild aktualitet genom det arbete som pågår med att undersöka möjligheterna till en utvidgning av det nordiska ekonomiska samarbetet. Nordiska ämbetsmannakommittén har i sin preliminära rapport (NU 1969: 1 s. 63) pekat på behovet av samordning bl. a. i fråga om de bolagsrättsliga reglerna.

En långt gående form av samarbete på näringslivets område är sammanslagningar av företag i skilda nordiska länder till gemensamma bolag eller bildande av bolag med uppgift att driva rörelse i flera sådana länder. Genom åtgärder av detta slag kan man skapa handlingskraftiga och på en större marknad konkurrensdugliga enheter. Ofta torde en förutsättning för bolagsbildning över gränserna vara att inte någon viss nationell grupp får ett bestämmande inflytande i bolagets styrelse. De regler som f. n. gäller enligt den svenska aktiebolagslagen och som har motsvarigheter i andra nordiska länders lagar gör det emellertid svårt att tillgodose detta önskemål. Enligt 79 § aktiebolagslagen skall nämligen som jag nyss nämnde styrelseledamöterna i ett svenskt aktiebolag vara svenska medborgare och bosatta här i landet, och dispens från dessa regler får inte medges i fråga om mer än en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter. Av nyss nämnda skäl framstår ett slopande av denna begränsning i fråga om dispensmöjligheterna som önskvärt. Någon motsvarande begränsning gäller som nämnts inte enligt lagen om ekonomiska föreningar.

Aktiebolagslagstiftningen är f. n. föremål för översyn i nordiskt samarbete. Arbetet syftar till att få fram i allt väsentligt enhetliga aktiebolagslagar i de olika nordiska länderna. Lagstiftning på grundval av utredningsarbetet torde inte kunna genomföras förrän om ytterligare ett par år. De nordiska utredningarna har emellertid under sitt arbete nått enighet om att en bety-

dande liberalisering bör genomföras i fråga om kraven på styrelseledamots medborgarskap och bosättning i bolagets hemland. En lagändring av den innebörd jag nyss antydde skulle därför vara väl förenlig med de ståndpunkter man har kommit fram till vid det pågående nordiska utredningsarbetet.

Under hänvisning till det anförda förordar jag att det nu införs generell möjlighet att medge dispens från kravet att styrelseledamot i aktiebolag skall vara svensk medborgare och bosatt i Sverige. Begränsningen till en tredjedel av styrelsens ledamöter bör alltså slopas. Ändringen bör träda i kraft den 1 juli 1969. Anledning att nu göra motsvarande ändring i bestämmelserna om likvidator och likvidatorssuppleant eller att ändra reglerna i lagen om försäkringsrörelse föreligger inte.

Den föreslagna möjligheten att ge dispens i fråga om större andel av antalet styrelseledamöter än en tredjedel bör användas bara när det av speciella skäl kan anses lämpligt. Med hänsyn härtill synes det åtminstone i ett inledningsskede böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dispens i sådana fall. Detta förutsätter att den förut nämnda kungörelsen om prövning av vissa ärenden rörande aktiebolag och ekonomiska föreningar ändras. Denna fråga torde få anmälas senare av chefen för handelsdepartementet, med vilken jag har samrått härom.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag*. Förslaget torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.¹

Jag hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget inhämtas enligt 87 § regeringsformen genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget, har uteslutits här.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 27 mars 1969.

Närvarande:

f.d. justitierådet LIND,
justitierådet ALEXANDERSON,
regeringsrådet RINGDÉN,
justitierådet CONRADL.

Enligt lagrådet den 27 mars 1969 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 21 mars 1969, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Anders Knutsson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Aino Olsson

*Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
28 mars 1969.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON,
GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till lag om ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag.

Föredraganden upplyser, att lagrådet lämnat lagförslaget utan erinran, och hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga förslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson